

Uppföljning av samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete i Bollebygds kommun 2022

Om uppföljning lokalt folkhälsoarbete

Södra hälso- och sjukvårdsnämnden (HSNS) har samverkansavtal med varje kommun inom sitt geografiska område. Det ena avtalet, Samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete, är ett avtal som ska gälla det lokala folkhälsoarbetet. Det innebär lokala systematiska och målinriktade insatser för att förbättra befolkningens hälsa och att utjämna skillnader i hälsa. Det andra avtalet, Samverkansavtal avseende folkhälsotjänst, gäller tjänsten som driver det lokala folkhälsoarbetet. Avsikten med avtalen är att underlätta det tvärssektoriella samarbetet för att få ett bättre resursutnyttjande och större genomslagskraft.

Avtalet följs upp varje år tillsammans med verksamhetsplanen för det lokala folkhälsoarbete som bedrivits för gemensamma medel. Besvara frågorna kortfattat och hänvisa inte till eventuellt medsänt material. Eventuella ytterligare dokumentationer som genomförts inom ramen för det lokala folkhälsoarbetet t.ex. verksamhetsberättelse, projekt, utvärderingar eller liknande, kan skickas in tillsammans med uppföljningen som kompletterande information.

Mejla in uppföljningen till HSNS diarium på hsn.sodra@vregion.se och en kopia till lars.paulsson@vregion.se senast den 25 januari. Uppföljningen skickas även till kommunstyrelsen eller annan ansvarig nämnd. Om den ekonomiska redovisningen inte är helt klar den 25 januari, skickas ett preliminärt resultat in. Använd den särskilda Excelmallen för detta. Den slutliga ekonomiska redovisningen skickas sedan in senast den 15 februari.

Utgångspunkter för samverkansavtal, verksamhetsplan och uppföljning

Internationella och nationella styrande dokument som anger riktningen för folkhälsoarbetet

- Det övergripande nationella folkhälsomålet ”*att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation*”.
- FN:s Agenda 2030 med 17 Globala målen för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling och agendans grundläggande princip om att alla ska inkluderas och ingen lämnas utanför.

Exempel på regionala/lokala styrande dokument som ligger till grund för prioriteringar och insatser

Regionala dokument

- Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030
- Södra hälso- och sjukvårdsnämndens mål- och inriktningsdokument
- Kraftsamling fullföljda studier

Kommunala dokument

- Vision Bollebygd 2025
- Mål och budget 2021–2023 för Bollebygds kommun

Gemensamma prioriteringar utifrån vårdialog och hälsoläge

- Grupper: Barn och unga samt äldre
- Områden: Barn och ungas uppväxtvillkor. Hälsöfrämjande livsmiljö. Alkohol, narkotika, doping, tobak och spel om pengar (ANDTS). Främja folkhälsoinsatser hos föreningar och frivilligorganisationer.

Lokal styrning, ledning och samverkan

Folkhälsoarbetet ska innehålla systematiska och målinriktade insatser för att förbättra befolkningens hälsa och utjämna skillnader i hälsa. Det ska vara långsiktigt, utgå från identifierade behov hos befolkningen samt bedrivas i samverkan med olika samhällsaktörer.

Det lokala folkhälsoarbetet ska ha en politisk styrning och bedrivas strategiskt. Folkhälsoarbetet förankras i den kommunala förvaltningen genom att folkhälsostrategen regelbundet för dialog med kommunledningen eller en motsvarande strategisk grupp. Folkhälsostrategen ska ha tillgång till, och föra dialog med, relevanta politiska nämnder och forum.

Det är viktigt att fortsätta arbetet med att synkronisera folkhälsoarbetets planeringsprocess med den kommunala planerings- och budgetprocessen, att integrera folkhälsoperspektivet i de olika aktörernas ordinarie verksamhet och att styra mot att de insatser som görs främjar utvecklingen av en mer jämlik hälsa. Arbetet med att främja och utveckla prioriterade grupperns inflytande och delaktighet i de insatser som görs behöver därmed fortsätta.

Uppföljningsfrågor om styrning, ledning och samverkan

Det har inte skett någon organisationsförändring vad gäller ansvar för folkhälsoarbetet eller placering av tjänst. Däremot har det under 2021 gjorts ett omfattande planeringsarbete som syftar till att integrera folkhälsoperspektivet i ordinarie verksamhet. Det innebär att folkhälsostrategen har regelbundna dialogmöten med kommunledningsgruppen för att synkronisera folkhälsoarbetets planeringsprocess med den kommunala planerings- och budgetprocessen.

När det gäller arbetet med att utveckla prioriterade grupperns inflytande och delaktighet så har kommunen ett beslut om att en barnkonsekvensanalys ska genomföras i alla beslut som rör barn och unga. Barnkonsekvensanalysen syftar till att säkerställa barn och ungs perspektiv och inflytande i de kommunala besluten.

Det finns flera forum där folkhälsofrågorna hanteras internt; i kommunstyrelsen, i kommunledningsgruppen samt i olika arbetsgrupper såsom de trygghetsskapande- och brottsförebyggande grupperna. Vid behov träffar folkhälsostrategen de övriga nämnderna i kommunen, exempelvis vid redovisning av statistik. Samverkan med regionens verksamheter sker framför allt inom Närvårdssamverkan, nätverken för föräldraskapsstöd och inom arbetsgruppen ”samverkan äldre”. Samverkan med externa aktörer sker också i en rad olika sammanhang; inom det trygghetsskapande- och brottsförebyggande arbetet, föräldraskapsstöd, samverkan äldre, samverkan med föreningslivet och så vidare. Det är inget forum som folkhälsostrategen saknar tillträde till för att kunna driva folkhälsoarbetet eller för att kunna samverka med regionen.

Ekonomisk redovisning för lokalt folkhälsoarbete

Folkhälsoinsatserna är 50/50-finansierade och respektive part avsätter 14 kronor/invånare. Folkhälsoinsatserna finansieras enligt separat avtal. Den ekonomiska redovisningen görs i en Excelmall och skickas in tillsammans med avtalsuppföljningen.

Det är enbart de insatser som genomförs med gemensamma medel som ska finnas med i den ekonomiska redovisningen. Lokala insatser som inte finansieras gemensamt inom avtalet, men som tagits upp i verksamhetsplanen, skrivs in i kolumnen "Övrigt" i Excelmallen.

Uppföljning folkhälsoinsatser

Det som följs upp är vad insatsen har lett till, om insatsen genomfördes enligt plan, en förklaring till eventuell avvikelse och hur insatsen genomförandes istället, och vad kommunen tar med sig i det fortsatta arbetet.

Område: Barn och ungas uppväxtvillkor		
Insats/målgrupp	Genomförande	Uppföljning
Föräldraskapsstöd till föräldrar/vårdnadshavare med barn upp till 18 år	Erbjuda föräldraskapsutbildning, kurser i Active Parenting. Insatsen syftar till att stärka föräldraförmågan och relationen mellan förälder och barn med mål att alla barn ska få en god uppväxt. Insats sker i samarbete med socialförvaltningen.	På grund av personalbrist har ingen ny kurs i Active Parenting startat under 2022. Däremot har en kursplats köpts via Active Parenting. Den senaste kursen som påbörjade 2021 och pågick till februari 2022 var delvis på distans och delvis på plats. Utvärderingen skedde på distans och resulterade inte i någon feedback. När nästa kurs avslutas kommer utvärdering därför ske på plats.
	Samordna föräldraskapsstödet genom regelbundna träffar med det lokala nätverket. Sammanställa utbudet av föräldraskapsstöd på kommunens hemsida och i en broschyr. Syftet är att kunna erbjuda vårdnadshavare ett samlat och lättillgängligt föräldraskapsstöd för att öka barn och ungas förutsättningar för goda och jämlika uppväxtvillkor. Medverkande är BVC, IFO, bibliotek, svenska kyrkan och elevhälsan.	Två genomförda nätverksträffar. Träffarna är värdefulla då de innebär regelbunden kontakt och informationsbyte mellan funktioner/verksamheter som inte ses i andra sammanhang.
	Delta i Sjuhärads nätverk för föräldraskapsstöd.	Två genomförda nätverksträffar. Nätverket innebär en god bevakning av vad

	Syftet är att omvärldsbevaka och kunna erbjuda Bollebygds kommuninvånare ett likvärdigt föräldraskapsstöd som övriga kommuner. Nätverket är en samverkan mellan Sjuhäradskommunerna, Mölndal, Härryda, Länsstyrelsen, och Västra Götalandsregionen (Central barnhälsovård, Södra Älvsborg).	som sker inom området föräldraskapsstöd samt ett utbyte av erfarenheter.
Föräldraskapsstöd riktat till nyanlända/ nya svenskar	Föräldraskapsstödjande insats riktad till målgruppen nyanlända/nya svenskar. Det har visat sig finnas behov av att anpassa föräldraskapsstödet till denna målgrupp, då föräldrastödskurserna som erbjuds generellt i kommunen kräver goda kunskaper i det svenska språket. Samverkan med integrationsenheten.	Insatsen har inte genomförts på grund av personalbrist. Medel för insatsen har i stället flyttats till år 2023 i samråd med HSNS. Ett omtag sker under 2023.
Ökat inflytande och delaktighet Barn och unga	Regelbundna möten med ungdomsrådet. Ungdomsrådet är remissinstans när samhällsbyggnadsförvaltningen tar fram nya detaljplaner, översiktsplaner mm. Stödja och utveckla ungdomsdemokratiarbetet i kommunen. Öka ungas inflytande och delaktighet i kommunala planerings- och beslutsprocesser. Samverkan med förvaltningarna och nämnderna, utifrån vilka frågor som ungdomsrådet initierar och driver.	Ungdomsrådet har haft åtta sammanträden under året. De har bland annat lämnat synpunkter på en kultur- och fritidsplan samt skickat upp en skrivelse till politikerna gällande att höja summan i demokratiprocessen som gick igenom. Ungdomsrådet fyller en viktig funktion när det gäller barn och ungas inflytande i de kommunala beslutsprocesserna.
	Ett demokratistipendium delas ut årligen för att uppmärksamma och uppmuntra barn och ungas engagemang i demokratifrågor. (Insatsen görs utanför avtalet och	Demokratistipendiet delades inte ut under 2022 med anledning av att det inte kom in några nomineringar.

	<i>finansieras av kommunens egna medel).</i>	
	Demokratiprocess där barn och unga beslutar om en summa pengar. Arbetet handlar om att konkretisera hur den demokratiska processen fungerar samt att ge barn möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Samarbete med samtliga skolor, ungdomsrådet, samhällsbyggnadsförvaltningen och kommunens förtroendevalda. <i>(Insatsen görs utanför avtalet och finansieras av kommunens egna medel).</i>	Insatsen har engagerat elever från samtliga skolor i den demokratiska processen.
Fullföljda studier Barn och unga	Stödja utbildningsförvaltningen med att strukturera, arbeta fram och implementera ett över tid hållbart arbetssätt med rörelseaktiviteter i skolan. Insatsen syftar till att öka den fysiska aktiviteten bland barn och unga och på så vis stärka den fysiska och psykiska hälsan. Samverkan med Bollebygds skolan, Bollebygds anpassade skola och RF Sisu Västra Götaland. Insats har tidigare genomförts på Töllsjöskolan och Örelundskolan.	Med stöd av RF Sisu Västra Götaland har skolpersonal utbildats och fått stöd i att införa rörelseaktiviteter på schemat. Satsningen har pågått sedan 2020 på Töllsjöskolan och Örelundskolan. Under 2021 startade den på Bollebygds skolan och Bollebygds grundskola och avslutades 2022. Satsningen har lett till planerade rastaktiviteter, rörelsepauser på lektionerna och välfungerande arbetsgrupper som träffas regelbundet för att utveckla arbetet på respektive skola. Det finns även en ”bank” med olika rörelseaktiviteter att välja mellan och några

		skolor har utvecklat konceptet ytterligare.

Område: Hälsofrämjande livsområden		
Insats/målgrupp	Genomförande	Uppföljning
Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete Riktat till kommunens invånare	Regelbunden samverkan med ”beredningsgruppen” som arbetar strategiskt med planering, utformning och uppföljning av det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Kommunens samverkansöverenskommelse med Lokalpolisområde Borås (2019–2022) ligger till grund för arbetet och dess inriktning. Ett exempel på insats är gemensamt arbete med grannsamverkan. Syftet är att förebygga brott och skapa ett tryggare Bollebygd. Kommunpolis och kommunens förvaltningar är representerade. Vid behov bjuds fler aktörer in såsom Länsstyrelsen, räddningstjänsten, näringsliv och föreningsliv.	Fyra möten har genomförts med beredningsgruppen och inneburit stärkt samverkan och kraftsamling inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. I år ansvarade Polisen för grannsamverkansträffen som ägde rum i Simonsland, Borås. Ett nytt medborgarlöfte och samverkansöverenskommelse har tagits fram och ska lyftas till politiken i början på 2023.
	Deltagande i det trygghetsskapande och brottsförebyggande nätverket i Sjuhärad. Gemensamma insatser såsom exempelvis kompetenshöjande insatser planeras och genomförs utefter behov. Nätverket gör det möjligt att arbeta resurseffektivt med utmaningar och utvecklingsområden som kan hanteras gemensamt över kommungränserna.	Insatsen genomfördes enligt plan. Nätverket anordnade ett kunskapshöjande seminarium för kommunerna om effektiv samordning för trygghet (EST) i Tranemo den 29 nov. Föreläsningen skedde på plats.

	I nätverket ingår Sjuhäradskommunerna och Lokalpolisområde Borås.	
	Regelbundna träffar och samverkan inom den strategiska arbetsgruppen SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid). Syftet är tidig upptäckt av ungdomar i riskzon, öka ungas förutsättningar till en god uppväxt samt minska till exempel skadegörelse och droganvändning.	Fyra möten har genomförts med SSPF-nätverket. Träffarna är värdefulla då kommunen i samverkan med polisen får en god lägesbild över aktuell situation i Bollebygd.
	Skolan har sett behov av att stärka kunskaperna gällande ungas sexuella hälsa. Kompetenshöjande insats med fokus på samtyckeslagen i samband med den årliga "kärleksveckan" för årskurs 8. Att stärka kunskaperna om samtycke och frivillighet och diskutera normer och rättigheter är en insats för att stärka ungas sexuella hälsa, psykiska välmående och motverka sexuellt våld. Samverkan med skolan	Skolan har ett pågående arbete med samtycke och ämnet är något som genomsyrar hela undervisningen. En anatomisk modell som används för att prata samtycke, samt kurslitteratur och undervisningsmaterial inom ämnet samtycke och relationer har köpts in.
	Trafiksäkerhetsdag på högstadiet. Nå ut till ungdomar med information och dialog om trafiknykterhet och trafikregler. Syftet är att skapa förutsättningar för ökad trygghet i trafiken. Insats sker i samarbete med skolan och polisen.	På grund av polisens personalsituation i början av året beslutades trafiksäkerhetsdagen skjutas fram till våren 2023.
Samverkan äldre Äldre	Regelbundet samordna arbetsgruppen "samverkan äldre". Arbetsgruppen planerar för en Äldremässa under våren 2022 samt utvecklar kommunens arbete med uppsökande verksamhet.	Flera insatser har genomförts i syfte att främja hälsan hos målgruppen och motverka ofrivillig ensamhet. Insatserna har varit uppskattade och resulterat i flera nya kontakter mellan

	Nå ut till målgruppen äldre med information om vad som erbjuds inom förebyggande verksamheten. Främja fysisk och psykisk hälsa samt motverka ofrivillig ensamhet. Samverkan sker mellan primärvård, kommun och pensionärsföreningarna. Föreläsning om framtidsfullmakt, psykisk ohälsa och suicidprevention samt demens. En äldremässa har genomförts under våren och till vintern genomfördes adventsmys och ett nyårsfirande. Diverse förbrukningsmaterial har köpts in pga. fler äldre som deltar i aktiviteterna.	målgruppen äldre och förebyggande verksamheten.

Område: Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS)		
Insats/målgrupp	Genomförande	Uppföljning
Förebygga och minska bruket av ANDTS hos unga i kommunen	Deltar tillsammans med socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen och ideella föreningar både i det strategiska och operativa arbetet med drogfria aktiviteter. Det handlar bland annat om kommunens drogfria skolavslutningar, ANDTS-information till föräldrar/vårdnadshavare och Länsstyrelsens arbete mot langning.	Drogfria arrangemang i samband med skolavslutningarna. ANDT- information till vårdnadshavare inför sommaravslutningen i samverkan med Polis, socialtjänst, utbildningsförvaltningen och nattvandrare. En föreläsning med Mattias Gullberg om cannabis riktad till skolpersonal och vårdnadshavare. Föreläsningen betalades år 2021 men fick skjutas upp till 2 maj 2022. Spridit Länsstyrelsens kampanjmaterial inför

		storhelgerna. Deltagit i Länsstyrelsens ANDTS-nätverk.
	Information och utbildning till föreningar och frivilligorganisationer gällande ANDT. Stärka och stödja föreningarna på detta område samt skapa förutsättningar för unga att ta del av ett föreningsliv fritt från alkohol, tobak och droger. Insats sker i samarbete med kultur- och fritid och föreningar och frivilligorganisationer.	Insatsen började med ett uppstartsmöte för att informera om Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning drogvanundersökning 2019, vad som krävs för att få föreningsbidrag samt en koll på föreningarnas ANDT policy. Det planerades även att genomföra konceptet vaccinera klubben mot doping samt föreläsning om kost och kosttillskott med RF Sisu. Tyvärr var det ingen anmäld, vilket resulterade i att insatsen ställdes in och medlen återbetalades till HSNS. Ett omtag sker under 2023.

Område: Främja folkhälsoinsatser hos föreningar och frivilligorganisationer		
Insats/målgrupp	Genomförande	Uppföljning
Sökbara medel till föreningar och frivilligorganisationer	Föreningar och frivilligorganisationer kan ansöka om folkhälsomedel för insatser som främjar hälsan bland kommunens invånare. Anvisningar och kriterier för hur medlen får användas finns. Projekt som verkar för en ökad jämlikhet i hälsa prioriteras. Målet är ökad samverkan och spridning av folkhälsoarbetet.	En förening ansökte om medel och beviljades. HK Bollebygd: Beviljades medel för ökad rörelseaktivitet i anslutning till skoldagen samt för att kunna erbjuda föreläsningar riktat till föräldrar. Föreläsningarna ska ge föräldrar en ökad

		förståelse för ett barns idrottande, vad det innebär samt behandla ämnen inom kost, hälsa och hur föräldrar kan stödja idrottande barn och ungdomar

Övrigt, som skett utanför avtal

-Deltagande i närvårdssamverkansgrupper: lokala ledningsgruppen, uppdragsgrupp barn och unga samt funktionsnedsättning och uppdragsgrupp hälsa.

-Tillgänglighetspriset, som är nytt för i år fick in tre nomineringar. Priset syftar till att uppmärksamma en förening, en organisation eller ett företag som bidragit i arbetet med att göra kommunen mer tillgänglig för alla. Priset delades ut till Hestrafors IF.

-100% Anette. Föreläsning om psykisk hälsa/ohälsa anordnades i Bollebygd i samarbete med Härryda kommun. Vid föreläsningen fanns broschyrer från respektive kommun med stöd, rådgivning och hjälp inom ämnet psykisk hälsa. Det bjöds även på frukt. Föreläsningen var mycket uppskattad. Omkring 60–70 personer deltog och det var fri entré.

-HSNS har utökat dagens folkhälsomedel genom att avsätta sökbara medel för ökad rörelse och social gemenskap. Från Bollebygd fick en förening (HK Bollebygd) beviljat stöd i två olika inriktningar; fullföljda studier samt förebygga/minska psykisk ohälsa hos nyanlända barn. HK Bollebygds projekt heter ”ett livslångt initiativ”.

-CAN droganeundersökning 2022 har presenterats för lokal Närvårdssamverkan, KSAU info/planberedning, utbildningsnämnden och socialförvaltningens ledningsgrupp.

-Bollebygd deltar i SCB medborgarundersökning 2022.

-KULA insats. Länsstyrelsen och Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning har erbjudit småkommuner under 11 000 invånare att kostnadsfritt genomföra KULA – kunskapsbaserat stöd i utvecklingen av det lokala ANDT-arbetet. Bollebygd deltar i denna insats som startade i november 2022 och planeras pågå till våren 2023.